

JULES ROMAINS V NÁRODNÍM DIVADLE

(Jules Romains: Prostopášník pan de Trouhadec. Národní divadlo dne 4. března, režie Karel Čapek, scénická výprava Josef Čapek, přeložil Antonín Bernášek)

O divadle bylo psáno příliš mnoho, aby bylo jisto, čím má být. Nuže, ať všechna mínění jsou pochybná, přece jest jisto, že povaha dramatu jest v básnické akci, a co více, v básnické akci hromadné. Divadlo jest kolektivní básnictví a řeč této skladby, na níž jsou zúčastněni tak mnozí i po dělnicku, nemůže být jiná než styl. Jest nutno organizovati dění, slovo a prostor. Tento dramatický úkol básníkův jest i úkolem herců i stavitelů scény a jenom trojí dokonalost je dobré drama. Ve shonu za stylem a v období zajisté přechodném je právě vhod opřít se o disciplínu, jež nejvíce se blíží exaktnosti. Dnes v umění bezesporu je to výtvarnictví a nepokládám za náhodu, že z něho byly odvozeny míry moderního krásného písemnictví.

S divadlem nemá se věc jinak a vzájemná vazba umění je právě zde patrnější. Znaky, jež Čapkové a Hilar přičinili k modernímu českému divadlu, jsou především výtvarné povahy. Byla určena scéna. Stala se místem básnického děje, prostředím či lépe prostorem dramatu, je tak výtvarná jako svět básně. Výtvarná scéna je kladem českého divadla. Avšak čeho se mu doposud nedostává, jest umění herecké. Provedení Prostopášníka pana de Trouhadeca bylo dokladem tohoto stavu. Zdálo se, jako by pan Matějovský nevládl ani svým mohutným hlasem ani jinou mohutností.

Francouz Jules Romains, autor z nejlepších, jenž, kdyby šlo o filosofii a prózu, byl by klasickým příkladem tvorby, která se obrací ke kolektivitě a společenským jevům, kde osobnost se ztrácí, aby přijala davovou psychologii a vůli: týž Romains ve hře Prostopášník stěží je velikým umělcem. Trouhadec je pouhý dědeček, jímž hra zmítá a jež nemilosrdně napaluje. Děj jest obtížně posunován jen vypravováním a náhodami. Bénin, v Kumpánech plný Rabelaise, v přítom-

né hře je pouze mazaným rozšafníkem. Plíživý Trestailon vede si spíše hloupě než lupičsky a v celé hře mimo některé dialogy není valně vtipu. Prostopášník pan de Trouhadec, komedie o pěti dějstvích, rozdělených trochou hudby, tanců a vystupováním distinguovaného pána, jest pásmem žertů povýtce situačních, a třeba se tu a tam povedly, dědic Rabelaisův přece podřimoval, když je básnil.

Čapkova režie znamená tuhou kázeň, avšak zdá se, že herci příliš dlouho byli bohémy a kabaretníky ve špatném smyslu, aby mohli pracovati se svým režisérem o stejném uměleckém řádu. Jedině pí *Hübnerová*, pan *Roland* a pan *Wiesner* byli tentokrát herci. A přece oba pánové často se hroutili ve svých úlohách a jejich slovo neznělo jako herecký čin.

Řeč překladu jest plynná a správná.